

**DOKUMENTACJA PROJEKTOWO – KONCEPCYJNA
OGRÓDU SENSORYCZNEGO
DLA SOS WIOSKA DZIECIĘCA W KRAŚNIKU**

Wykonała mgr inż. arch. krajobrazu Justyna Lipicka

Dzierzkowice Zastawie - maj 2023

Inwestor i użytkownik terenu

Inwestorem jest SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku. Użytkownikami ogrodu będą dzieci i młodzież będące w pieczy zastępczej przebywająca w SOS Wiosce Dziecięcej w Kraśniku oraz beneficjenci zewnętrzni, którzy mają trudności w codziennym funkcjonowaniu w domu oraz szkole z powodu zaburzeń neurorozwojowych – stąd terapeutyczna funkcja ogrodu. Drugorzędną w tym przypadku, ale także bardzo istotną funkcją jest rekreacja, z której będą korzystać rodzice i opiekunowie zastępczy oraz podopieczni po skończonych zajęciach.

Teren objęty opracowaniem jest obszarem prywatnym należącym do SOS Wioski Dziecięcej w Kraśniku i służyć ma w głównej mierze, jako miejsce terapii dla podopiecznych oraz beneficjentów zewnętrznych, ale również ma być miejscem wypoczynku, rekreacji oraz edukacji ekologicznej. Ma być miejscem spotkań mieszkających tu dzieci młodszych i starszych oraz ich rodziców zastępczych i innych opiekunów.

Zakres opracowania

Zakres terytorialny obejmuje działkę nr 221 położoną w mieście Kraśnik, obręb Zachód. Na działce w jej zachodniej części został wydzielony teren o powierzchni ~40 ar, gdzie powstanie ogród sensoryczny.

Rodzaj planowanych działań i ich skala

Przedsięwzięcie polegające na stworzeniu ogrodu sensorycznego o funkcji terapeutycznej i wypoczynkowej obejmuje zakres:

- Stworzenie przestrzeni do terapii neurorozwoju;
- Stworzenie miejsc wypoczynku i relaksu;
- Stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku;
- Wyposażenie ogrodu o niezbędną infrastrukturę tj. ścieżki spacerowe, elementy małej architektury, urządzenia przeznaczone do odpowiednich form terapii;
- Roczną pielęgnację ogrodu (w okresie trwania gwarancji)
- Skala zadania – ogólna koncepcja zagospodarowania w skali 1: 500 i rozwiązania szczegółowe oraz projekt techniczny w skali 1: 250

Charakterystyka terenu

W zakresie projektu planowane jest wykonanie ogrodu sensorycznego zlokalizowanego na terenie należącym do SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku.

Ogród ma być położony w zachodniej części działki, bezpośrednio przy budynku nr 8E, w którym mieści się Centrum Specjalistyczne SOS. Teren objęty projektem położony jest w mieście Kraśnik, obręb Zachód. Od strony północnej można dotrzeć tu od ul. Zygmunta Krasińskiego. Od wschodu do obiektu prowadzi ulica Hermana Gmeina, który to właśnie w 1949 roku zapoczątkował ideę SOS Wiosek Dziecięcych. Wybudował wraz z przyjaciółmi pierwszy tego typu obiekt dając dom dla sierot wojennych i opuszczonych dzieci. W Polsce funkcjonują cztery SOS Wioski Dziecięce, a w świecie działają już w ponad 132 krajach.

Obszar projektu otoczony jest zabudową domów jednorodzinnych, niektóre z nich pełnią też funkcje usługowo – mieszkalne. Po przeciwnej stronie ul. Z. Krasińskiego znajduje się las Kraśnik Fabryczny, który jest subkontynentalnym grądem lipowo – grabowym.

Idea projektu

„Lekarz leczy, natura uzdrawia”

Hipokrates

Człowiek od lat współżył z naturą, otoczony nią i korzystający z jej dobrodziejstw. Kontakt z florą i fauną relaksuje, daje chwile zapomnienia od codziennego zgiełku i zabiegania. We współczesnym świecie zatraciliśmy się w pogodni „życia codziennego” i nowinkach technologicznych, które są na wyciągnięcie ręki. Wszystkie te elementy wpływają na nas (młodszych i starszych) w sposób bezpośredni, jak i pośredni (dodatkowa stymulacja przy zaburzeniach neurorozwojowych).

Ogród sensoryczny jest ogrodem terapeutycznym. Ma za zadanie leczyć, ale i relaksować. W jego przestrzeni mają zostać pobudzone wszystkie nasze zmysły, ale w sposób przyjemny i harmonijny, przez co będziemy czuć się tu bezpiecznie oraz relaksować i odprężyć.

Ogród przy SOS Wiosce Dziecięcej w Kraśniku został zaprojektowany z podziałem na strefy, a w każdej z nich będą bardziej stymulowane wybrane zmysły. Do ogrodu będzie prowadziła ścieżka od strony wschodniej – głównego ciągu komunikacyjnego na terenie Wioski. Przy wejściu będą ustawione 3 donice o wym. 1x1 m (przekazanych do posadowienia przez Zamawiającego). W niedalekiej odległości od wejścia, po prawej stronie ciągu komunikacyjnego będzie stała tablica informacyjna z regulaminem korzystania z ogrodu. W ogrodzie znajdą się także tablice z kierunkowskazami i nazwami poszczególnych stref. Główne ciągi komunikacyjne planowane są do wykonania w typie Hanse Grand. Nawierzchnia ta nie kruszy i nie pyli się, jest odporna na działanie zewnętrznych warunków atmosferycznych. Posiada wysoką odporność na ciężar, ścieranie i jest niebrudzącą. Nawierzchnia nadaje się na powierzchnie przeznaczone dla wózków inwalidzkich. Dodatkowym atutem jest to, że jest w pełni przepuszczalna dla wody opadowej, dlatego teren ogrodu nie utraci powierzchni biologicznie czynnej. Główne ciągi komunikacyjne mają zaprojektowaną szerokość 2.5 m. Szerokość ta pozwala na swobodne przemieszczanie się wózków inwalidzkich jednocześnie w obu kierunkach bezkolizyjnie oraz zapewnia jeszcze miejsca postoju czy manewru.

Na istniejących drzewach zostaną zamontowane 4 szt. budek lęgowych dla ptaków. Każda z budek będzie przeznaczona dla innego gatunku ptaka oraz zamontowana na innej wysokości – zgodnie z przeznaczeniem dla danego gatunku. Budek lęgowych nie może być za dużo na danym terenie – rozmieszczenie, co 20/30 m.

Od ul. Z. Krasińskiego przed istniejącym żywopłotem, dosadzony zostanie niższy np. z kosodrzewiny. Taka forma „podwójnej” bariery wyciszy teren od hałasu ulicznego oraz kurzu.

Teren parku od strony północnej przewidziany jest do ogrodzenia przez montaż ogrodzenia panelowego o wysokości 1,2 – 1,5 m nad poziom gruntu.

Podział na strefy:

1. Strefa hortiterapii (użytkowa)

Strefa ta zlokalizowana jest północno – wschodniej części ogrodu, przy wjeździe od ul. Krasińskiego. Ustawione będą tu 2 sztuki warzywnika wykonanego z drewna (pali) odpowiedni zabezpieczonego i wytrzymałego na warunki atmosferyczne, podwyższanego w kształcie litery L. o wymiarach co najmniej 3,0 x 2,0 m. Wysokości poszczególnych kwater w warzywniach będzie zróżnicowana dla możliwości korzystania z nich przez osoby z chorobami kręgosłupa (utrudnione schyłanie) lub osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Pośrodku nich będzie ustawiony

najniższy warzywniak o rozmiarze 1x1 m. W warzywnikach powinny znaleźć się etykiety opisujące rosnące tam rośliny. Nasadzenia w nich będą mieć charakter użytkowo – ozdobny. Mogą być to nasadzenia mieszane lub w każdym z warzywników można uprawiać jeden rodzaj roślin (np. tylko rośliny ozdobne, a w drugim rośliny użytkowe). Ciągi komunikacyjne pomiędzy warzywniakami mają mieć szerokość 1,5 m, co zapewni przestrzeń do poruszania się wózka inwalidzkiego oraz jego manewru obrotu o 180°. Przy istniejącej wiacie śmietnikowej usytuowany zostanie kompostownik o wym. 2.24x3m i wysokości 1,2 m (wykonany z drewnianych impregnowanych kantówek). W strefie tej znalazł się także kamienny stół od prac manualnych (wymiary stołu 0.80x2.00m), kuchnia błotna dla najmłodszych oraz zabawowy element wodny firmy VinciPlay seria Robinia element RB2856 (możliwość zmiany na inny lub instalacji w kolejnych latach). W pobliżu tego elementu i kuchni błotnej będzie dekoracyjny wolnostojący kran z bieżącą wodą (do adaptacji na obecnej sieci wodociągowej budynku), co pozwoli zachować czystość i komfort dla osób po zakończonej pracy przy roślinach lub zabawie w kuchni błotnej. Ponadto punkt poboru wody z kranem firmy Forest umożliwi wygodne i proste pobieranie wody w ogrodzie. Wysoki na 100cm, wyglądem imituje drewno, co nawiązuje charakterem do reszty elementów tej strefy. Wykonany jest z tworzywa sztucznego. Element ten może być przykręcony do stałego podłoża albo osadzony bezpośrednio w gruncie. Jest on wyposażony w 1/2" kranik wykonany z mosiądzu, z okrągłą zaślepką. Doprowadzenie wody odbywa się przy użyciu standardowych węży ogrodowych z szybkozłączkami.

(<https://www.centrumnawadniania.com/krany-ozdobne/1683-kran-ozdobny-dekoracyjnypunkt-poboru-wody-forest.html>). Przy północnej ścianie budynku pozostanie wolne miejsce na wykonanie zagłębionego zbiornika na deszczówkę o pojemności 1500 l. Zaplanowane są też dwa drewniane domki dla owadów zapylających, w tym pszczoł murarek (zakup kokonów z murarkami w zimie – okres spoczynku owadów). Domki będą miały zielone dachy – porośnięte będą sukulentami. Domki do kupienia gotowe lub do wykonania przez wykonawcę – w zależności od wyboru inwestora. Domki muszą być zabezpieczone siatką od frontu, co chroni przed wydziobywaniem owadów przez ptaki, oraz muszą posiadać litą tylną ścianę.

2. Strefa pagórek i dolin

Bezpośrednio ze strefą hortiterapii graniczy miejsce, w którym ukształtowano wyniosłości terenu poprzez nasypy ziemi wybranej z miejsc ogrodu, gdzie będzie to konieczne (np. miejsca, w których powstaną rabaty kwiatowe). Takie rozwiązanie urozmaica płaską rzeźbę całego ogrodu oraz zmniejsza koszty wykonawstwa (niwelacja kosztów transportu wybranej ziemi na dalsze odległości). Pagórki będą

atrakcyjnym miejscem do różnej formy zabawy dla młodszych dzieci, np. chowanego czy pokonywanie różnic wysokości, co pozwala na ćwiczenie równowagi i poprawę koordynacji ruchowej. Przy zakończeniu nasypu po jego południowo – zachodniej stronie ma powstać wgłębnik z miejscem do odpoczynku. Miejsce to jest dobrze doświetlone także w godzinach popołudniowych, przez co może stać się azylem do odpoczynku.

W pobliżu tej strefy możliwe jest wysianie łąki kwietnej z mieszanką roślin miododajnych, które będą atrakcyjne dla owadów, które mają nieopodal domki.

3. Labirynt

W północo zachodnim narożniku działki powstanie niski zielony labirynt w kształcie trójkąta o bokach w najdłuższych miejscach 19x24 m i wysokości minimum 1,0 m nad poziomem gruntu. Kształt labiryntu oraz jego wymiary narzucone są przez biegnący po terenie działki gazociąg DN100 i strefę wolną od zabudowy dla takiego typu obiektu – pas eksploatacyjny o szerokości 6 m (po 3 m od osi gazociągu), w której nie należy prowadzić działalności mogącej mieć negatywny wpływ na integralność sieci gazowej wysokiego ciśnienia, w tym w szczególności sadzić drzew i krzewów (MPZP Miasta Kraśnik, <https://www.krasnik.eu/gospodarka/miejscowy-plan-zagospodarowania-przestrzennegomiasta-krasnik>). Dla przyszłego bezpieczeństwa lub prac serwisowych/naprawy gazociągu, aby ewentualne straty były jak najniższe labirynt został zaprojektowany z odległości 6.5 m od osi gazociągu.

4. Strefa aktywnego wypoczynku

Przemierzając się w kierunku południowym natrafimy na strefę aktywnego wypoczynku z niskim parkiem liniowym (podesty na wysokości 0.80 m) stworzonego na czterech istniejących modrzewiach europejskich. Nieopodal rosną derenie jadalne, które po przeprowadzeniu prac pielęgnacyjnych zostaną wykorzystane, jako szkielet konstrukcji toru przeszkód dla dzieci. Pomiędzy drzewami zostaną poprowadzone na różnych wysokościach liny (powróż jutowy lub taśmy), które będą stanowiły barierę do pokonania. W strefie tej znajdują się również elementy małej architektury do wypoczynku jak ławki w formie drewnianych kłód lub imitacja ściętych pni drzew (forma okrągła), np. <https://www.puczynski.pl/pdt/3690/26-02-11>, <https://www.puczynski.pl/pdt/3158/25-02-09>.

Po stronie zachodniej zaplanowana jest instalację urządzeń placu zabaw z firmy VinciPlay seria Robinia. Seria ta posiada urządzenia wykonane z drewna robinii akacjowej – najtrwalszego drewna występującego w Europie. Drewno charakteryzuje się naturalną, jasną kolorystyką, odznacza się wysoką odpornością na warunki atmosferyczne, nie wymaga impregnacji i może być kotwione bezpośrednio w gruncie (<https://www.vinciplay.com/pl/wyposazenie-placu-zabaw/robinia>). Naturalny wygląd elementów placu zabaw idealnie wkomponowuje się w całość założenia projektowego, które miało stworzyć naturalny atrakcyjny ogród z funkcją terapeutyczną, lecz bez przesycenie elementów kontrastowych.

W projekcie przewidziane jest 6 urządzeń (istnieje jednak możliwość zwiększenia w przyszłości tej liczby):

- ROBINIA RB1348
- ROBINIA RB1369
- ROBINIA RB1260
- ROBINIA RB1252
- ROBINIA RB1258
- ROBINIA RB1351

oraz 2 tablice kredowe:

- ROBINIA RB1341

Urządzenia zostały usytuowane w tym miejscu (15 m od osi gazociągu DN100). Ze względu na trwałe kotwienie w gruncie niektórych z urządzeń został zachowany bezpieczny bufor od gazociągu dla jego eksploatacji, remontu czy naprawy w razie awarii bez szkody dla zamontowanych urządzeń (zapis MPZP jak wcześniej). Urządzenia zostały wrysowane w koncepcję z widocznymi strefami bezpieczeństwa, pobranymi ze strony producenta.

Urządzenia zabawowe nie są wysokie i przed upadkiem z nich chroni nawierzchnia trawiasta.

Pomiędzy nimi została poprowadzona ścieżka sensoryczna, którą przecina główny ciąg komunikacyjny, po czym jest poprowadzona dalej pomiędzy nasadzenia ozdobne. Ścieżkę będą wypełniały różnego rodzaju nawierzchnie: kruszywo o różnorodnej frakcji, piasek, szyszki, trawa, kora, drewniane pale ułożone wzdłuż, kamienie.

5. Strefa dźwięków

W tej przestrzeni należy zamontować elementy muzyczne takie jak:

- Akadinda jest to ksylofon inspirowany tradycyjnym instrumentem pochodzącym z Afryki i jest idealny dla zainicjowania zewnętrznego spektaklu muzycznego. Ten ogromny instrument może pomieścić do czterech graczy i zaprasza do wspólnego grania, w formie improwizowanych występów. Świetnie się gra na ogromnych, mocnych, drewnianych nutach, które dają naturalny, niski ton dostrojony do skali pentatonicznej w C-dur A2-D5.
- Bongo Tree – bębny
- Harmony Bells Potrójne kwiaty - Wspaniała „kwitnąca” kolekcja dzwonów Harmony Bells jest inspirowana naturą. Do muzycznego ogrodu możesz wybrać dzwonki o różnych wysokościach i kolorach – kompozycja dowolna.
Handpipes PPHAPP - Handpipes ma brzmienie jak gitara basowa. Wytwarzamy dźwięk rękami, lub za pomocą specjalnie zaprojektowanych łapek, którymi uderzamy w rury urządzenia. Intrygujące niskie dźwięki urządzenia pociągają słuchaczy, którzy chętnie sami spróbują zagrać. Instrument jest strojone diatoniczne, co sprawi, że można na nim grać tysiące znanych utworów oraz improwizować zgodnie z upodobaniem.
- Cyclone – koło deszczowe.

Wszystkie instrumenty pochodzą od producenta Educarium (<https://educariumplacezabaw.com.pl/place-zabaw/instrumenty-muzyczne/muzyka-na-placu-zabaw.html>)

W północno – wschodniej części strefy, przy „skrzyżowaniu dróg” będzie znajdował się element wodny – kaskada wodna na naturalnych kamieniach, która będzie dawała efekt dźwiękowy przez szum spływającej wody oraz efekt wizualny. Obiekt będzie posiadał oświetlenie. Otoczony będzie rabatami z nasadzeniami szumiących traw. Obok będzie ustawiona ławka dająca miejsce do zatrzymania się wypoczynku.

6. Strefa relaksu

Trochę na uboczu od zgiełku strefy aktywnej oraz dźwięków powstała strefa relaksu z elementami małej architektury jak leżaki, hamaki oraz altana. Konstrukcja altany jest drewniana, ale lekkości nadaje jej ażurowa forma (wym. 3x3 m). Ma pełnić ona funkcję ochrony przed słońcem i lekkim deszczem oraz pewnego rodzaju azylu dla osób pragnących odetchnąć. Nie zdecydowano się na zastosowanie w tym

wypadku w pełni zasłoniętej altany z przyczyn takich, że teren należy do SOS Wioski Dziecięcej, lecz jest on terenem otwartym i łatwo dostępnym przez co obiekt taki mógłby być miejscem atrakcyjnym do wieczornych/nocnych spotkań młodzieży spoza obiektu lub ataków wandalizmu.

7. Miejsce przy tarasie budynku Centrum Specjalistycznego

W projekcie jest przewidziane także wykonanie drewnianej podestu, który będzie „przedłużeniem” tarasu. Podest będzie chroniony przed słońcem (ze sterowaniem manualnym) i deszczem żaglem tarasowym (w pełni zautomatyzowany – zalecane), jak np. żagiel SOLIDAY-C, który jest zautomatyzowany żagiel, stanowi przykład doskonałej osłony tarasowej. Czujniki wiatru i słońca pozwalają systemowi żaglowemu na samoczynną regulację, gwarantując jednocześnie najwyższy poziom bezpieczeństwa, gdy jesteśmy nieobecni. Żagiel SOLIDAY-C zwija się po przekątnej i opiera się na nowoczesnej i opatentowanej technologii dynamicznego olinowania żaglowego. Nagłe naprężenia występujące przy podmuchach wiatrów lub ekstremalnych deszczach są tłumione przez zawsze dobrze naprężone liny oraz sprężyny gazowe. Właściwie zaprojektowany kształt i ułożenie względem stron świata sprawi, że jest to idealna ochrona przed słońcem i deszczem przez cały sezon, niezależnie od kąta padania promieni słonecznych (<https://zmidzinski.com/zagle-tarasowe/>).

Do tarasu prowadzić będzie ścieżka wykonana z desek ogrodowych prefabrykowanych imitujących drewno. Szerokość ścieżki wynosi 1.3 m. Od strony wschodniej i południowej taras zyska kratownicę, która zostanie obsadzona pnączem, co do naturalną osłonę przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi, a także da wyciszenie i azyl dla tego miejsca. Taras i najbliższy teren będzie oświetlany lampami ogrodowymi z zasilaniem z sieci (dostarczenie, zamontowanie i podłączenie należy do Wykonawcy). W istniejącej wnęce przy tarasie znajdować się będą 2 drewniane skrzynie na narzędzia ogrodowe (wym. 1x0,52m i wysokość 1.12m – w formie szafy oraz druga o wysokości 0.58m w formie skrzyni otwieranej od góry). Po stronie północnej tarasu zostaną ustawione 2 stojące na palikach karmniki dla ptaków, które będzie można obserwować z wnętrza budynku. Opcjonalnie można ustawić także poidło dla ptaków na okres letni.

Ogród będzie wyposażony w system automatycznego nawadniania (montaż, adaptacja i dostawa po stronie Wykonawcy). Oświetlenie zapewnią będą stojące ogrodowe lampy solarne zamontowane przy głównych ciągach komunikacyjnych (dostawa i montaż wraz z podłączeniem po stronie Wykonawcy). Na całym obiekcie będą rozmieszczone kosze na śmieci z serii Robinia (Robinia RB1395).

Projekt ogrodu daje możliwość jego etapowania, to jest zmianę ilości urządzeń w strefie aktywnego wypoczynku lub dźwiękowej, wykonanie łąki kwietnej czy ilości warzywników i wyposażenie obiektu w te elementy w przyszłości.

W trakcie wykonywania prac istnieje możliwość zmian projektowych lub podział na etapy, wynikających ze zmieniających się cen materiałów lub ułatwień w wykonawstwie. Zmiany te nie mogą wpłynąć na charakter ogrodu i jego funkcję. Zmiany takie mogą nastąpić po szczegółowych ustaleniach z inwestorem, wykonawcą i projektantem.